

Леонід Оршанський – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри технологічної та професійної освіти, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Україна.

Коло наукових інтересів: : методологія технологічної освіти; теорія і практика художньо-трудової підготовки вчителів технологій; організація освітнього процесу в педагогічних закладах вищої освіти.

✉ orshanskilv@dspu.edu.ua

id <https://orcid.org/0000-0001-9197-2953>

Олександр Лузгінов – аспірант кафедри технологічної та професійної освіти, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Україна.

Коло наукових інтересів: теорія і практика професійної підготовки вчителів технологій; артпедагогіка; арттерапевтичні технології.

✉ andriynalyvayko7@gmail.com

id <https://orcid.org/0009-0002-0540-1500>

УДК 378.011.3–051:62]:615.851

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-2-115-124>

Подано до редакції: 08.03.2025
Прийнято після рецензування: 17.04.2025
Затверджено до друку: 01.05.2025
Опубліковано: 30.06.2025

ВИКОРИСТАННЯ АРТКОУЧИНГОВИХ ТЕХНІК У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті розглядаються теоретичні та практичні аспекти використання арткоучингових технік у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій. Особливу увагу приділено визначенню сутності арткоучингу як інноваційної педагогічної технології, яка активно сприяє розвитку креативного мислення, рефлексивних навичок, емоційного інтелекту та особистісного зростання здобувачів освіти. Арткоучинг у контексті педагогічного навчання виступає важливим інструментом для формування вміння учнів та студентів самостійно приймати рішення, критично мислити та адаптуватися до змінюваних умов. Стаття також охоплює методологічні підходи до розробки арткоучингових методик, що об'єднують елементи арттерапії, коучингових стратегій та педагогічного моделювання. Виявлено важливість синтезу цих підходів для забезпечення комплексного розвитку студентів, зокрема, у контексті підготовки майбутніх учителів технологій, для яких ці навички є необхідними для ефективного навчання й адаптації до сучасних вимог педагогічної практики.

Автори представили практичний досвід застосування арткоучингових технік у викладанні педагогічних дисциплін, зокрема в межах курсу «Артпедагогіка». Проаналізовано ефективність цих методик, описано основні техніки, які можна використовувати в процесі навчання, а також вказано на їхній вплив на розвиток студентів. Крім того, окреслено перспективи подальшого

впровадження арткоучингу в освітній процес, що може допомогти в подальшому вдосконаленню професійної підготовки та розвитку педагогічних компетенцій у майбутніх учителів. Як приклад, у статті наведено конкретні арткоучингові техніки, які можуть бути застосовані під час проведення практичних робіт із навчальної дисципліни «Артпедагогіка». Вони сприяють глибшому усвідомленню студентами своїх сильних та слабких сторін, розвитку творчого потенціалу, а також вмінню планувати та реалізовувати навчальні завдання в умовах реального освітнього процесу.

Ключові слова: арткоучинг, арткоучингові техніки, фахова підготовка, майбутні вчителі технологій, інноваційна педагогічна технологія.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство висуває системі вищої педагогічної освіти вимогу сформувати особистість учителя, яка є самостійною, відповідальною, комунікабельною, усвідомлює своє право на вибір і здатна ухвалювати обґрунтовані рішення. Це зумовлює потребу в запровадженні нових підходів до професійної підготовки. Аналіз змісту підготовки майбутніх учителів технологій свідчить про наявний розрив між традиційною системою навчання та необхідністю її гуманізації на основі системного, міждисциплінарного та особистісно-орієнтованого підходів. Одним із ключових інструментів розвитку педагогічної компетентності студентів є міждисциплінарна інтеграція, яка сприяє створенню логічно взаємопов'язаного освітнього простору. Зростає інтерес до методів, що спрямовані на підвищення особистої ефективності, розкриття творчого потенціалу та генерацію нестандартних, оригінальних ідей.

Одним із основних шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів технологій є інтеграція інноваційних методик у традиційні фахові дисципліни шляхом упровадження нових міждисциплінарних компонентів навчання. Ефективність освітнього процесу зростає завдяки підходам, орієнтованим на особистісний розвиток, які сприяють оптимізації витрат часу, створенню психологічного комфорту та формуванню сприятливих умов для самовираження. Використання арткоучингу дає можливість реалізувати ці підходи, відповідаючи сучасним вимогам освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі дослідження коучингу як інноваційної технології у фаховій підготовці вчителів присвячені наукові праці Н. Горук (Горук, 2015), Г. Кузан, Н. Гордієнко (Кузан, Гордієнко, 2019) та ін. Інтеграція арткоучингових технологій з артпедагогікою для розвитку творчого потенціалу студентів є предметом дослідження Т. Алексінцевої (Алексінцева, 2019). О. Тараріною розглядаються питання розвитку арткоучингу як інноваційного напрямку коучингу, заснованого на арттерапевтичних методиках (Татаріна, 2015).

Метою статті є аналіз коучингових технологій та їхнього потенціалу у викладанні артпедагогіки, а також вивчення ролі арткоучингу як інноваційного особистісно орієнтованого підходу, який сприяє ефективній підготовці майбутніх учителів технологій.

Методи дослідження. Для досягнення визначеної мети в дослідженні використано низку теоретичних методів: аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження; логіко-історичний аналіз – використано задля визначення сутності ключових понять; метод екстраполяції передбачає переклад деяких закономірностей і тенденцій, що були отримані в дослідженнях з інших галузей наукового знання на педагогічний процес; метод моделювання передбачає створення логічної конструкції психолого-педагогічних ситуацій, що імітують реальні умови професійної діяльності.

Результати дослідження та їх обговорення. Сучасні освітні парадигми відображають нові підходи до виховання та навчання у вищій школі. Одним із найбільш затребуваних є коучинговий підхід, який сприяє розвитку усвідомленості, ініціативності та навичок цілепокладання (Нежинська, Тименко, 2017). Термін «coach» у перекладі з англійської означає наставництво, тренування та мотивацію. Коучинг, як комплекс тренінгових технологій, виступає не лише методом управління та взаємодії з людьми чи стилем мислення і поведінки, але й особливою філософією, що сприяє підвищенню ефективності в різних сферах діяльності.

Коучинг є відносно новим підходом в освітній галузі, який зосереджується на активізації внутрішніх ресурсів здобувача освіти та підтримці його у досягненні запланованих результатів. Як синтез різних наукових підходів і практичних методик, він спрямований на розкриття потенціалу студентів, допомагаючи їм досягати освітніх, професійних і особистісних цілей. Раніше коучинг асоціювався переважно з бізнесом, психотерапією, психоаналізом і психологією, проте сьогодні його методики активно впроваджуються в освітній процес. Використання коучингових технологій у професійній підготовці майбутніх педагогів відкриває нові можливості для їхнього професійного самовизначення та розвитку. Останні десятиліття характеризуються активним впровадженням коучингового підходу в українську освітню практику, що свідчить про його ефективність, зокрема й у професійній підготовці педагогічних працівників.

Перші розробники коучингу, такі, як Л. Вітворт (*Laura Whitworth*), Г. Кімсі-Хаус (*Henry Kimsey-House*) і Ф. Сендел (*Phil Sandahl*), заклали основу цього підходу, зосереджуючись на розвитку особистості через партнерські відносини. Їхній підхід, відомий як Co-Active Coaching, наголошує на тому, що коучинг – це не просто передача знань або консультування, а процес співпраці, у якому коуч допомагає людині усвідомити власні можливості, знайти внутрішні ресурси та реалізувати потенціал. Тому важливими є свідомо сформовані партнерські відносини, спрямовані на підтримку особистості у самореалізації, ефективній діяльності та засвоєнні нового досвіду впродовж усього життя (*Whitworth, Kimsey-House, Sandahl, 2007*). Учені С. Торп (*Sara Thorpe*) і Дж. Кліффорд (*Jackie Clifford*) мають інший погляд на коучинг, розглядаючи його як процес співпраці, що сприяє особистісному розвитку через усвідомлення власної діяльності, рефлексію й ефективне застосування набутих знань і сформованих навичок (*Thorpe, Clifford, 2003*).

Дослідниця С. Романова наголошує, що коучинг – це передусім взаємодія між викладачем і студентами, у якій викладач ефективно спрямовує їх у пошуку найоптимальніших відповідей на актуальні для них запитання (*Романова, 2010*). Група науковців (Т. Аліксінцева, Н. Гордієнко, Н. Горук, Г. Кузан) визначає коучинг як інноваційну педагогічну технологію, спрямовану на особистісно-розвивальне навчання у системі професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників (*Алексінцева, 2019; Горук, 2015; Кузан, Гордієнко, 2019*).

Філософськими та психологічними засадами коучингу є методи діалогу, гуманістична концепція емоційного інтелекту й інші підходи. Однією з ключових складових цієї технології є закон Парето – один із найефективніших способів оцінки результативності діяльності. У науковій літературі його також називають принципом найменшого зусилля. Наприкінці XIX ст. італійський економіст Вільфредо Парето виявив закономірність: 20% зусиль забезпечують 80% результату, а 80% зусиль – лише 20%. Отже, правильний вибір оптимальних ресурсів дозволяє досягати високих результатів за мінімальних витрат (*Слав'юк, Тоцька, 2021*).

Як метод навчання і розвитку особистості студента, коучинг почали поєднувати з різними іншими підходами, зокрема арттерапією та артпедагогікою. Це сприяло формуванню нового напрямку – арткоучингу, що виник на перетині педагогіки, психології, менеджменту та мистецтва.

У викладанні артпедагогіки методи коучингу нами використовуються для розвитку особистості майбутнього вчителя технологій та формування його професійних якостей. Це сприяє виконанню освітніх стандартів, які передбачають максимальне залучення інтерактивних та інноваційних методів навчання. Ключовою складовою артпедагогіки є принцип інтегративності, що передбачає поєднання мистецтва, педагогіки, психології та інших наук, які досліджують людину. Відтак узгоджене поєднання різних форм і видів творчої діяльності спрямовується на духовний та естетичний розвиток особистості студента.

Застосування арткоучингових технік і спеціального інструментарію дозволяє викладачеві створити для студентів особливий освітній простір. Це сприяє формуванню навичок самостійного покрокового осмислення проблемних ситуацій в особистісній, пізнавальній та навчально-професійній сферах. Крім того, арткоучинг дозволяє досліджувати себе через артоб'єкти, створені в процесі творчої діяльності. Завдяки інтеграції коучингових технологій студенти можуть аналізувати свій творчий матеріал та вибудовувати конкретні кроки для подальшого саморозвитку.

Відмінність арткоучингу від інших видів коучингу полягає в масштабному використанні метафор, образів та мистецьких інструментів. Техніки арткоучингу є зрозумілими та доступними для всіх, незалежно від рівня навичок або освіти, що дозволяє кожному учаснику активно долучатися до процесу саморозвитку.

Застосування арткоучингу у вищій освіті, зокрема в підготовці вчителів технологій, має численні переваги. Він сприяє розвитку активної та творчої особистості, чий прогрес визначається не лише кількістю засвоєних знань чи обсягом інформації, а й здатністю швидко і раціонально обирати необхідне та ефективно використовувати це в професійних ситуаціях. Використання арткоучингових технік у педагогічній взаємодії дає студентам змогу ефективно організовувати час для самостійної роботи, раціонально планувати своє життя, а також розвивати природні здібності й потенціал. Це сприяє кращому розумінню власних можливостей і дозволяє максимально ефективно їх використовувати для досягнення довгострокових цілей.

До основних переваг арткоучингу належать: 1) *гнучкість і варіативність підходів* – якщо одна методика не працює, можна змінити або додати іншу; 2) *навчання через аналіз і підвищення усвідомленості* – студент самостійно аналізує свій досвід, що дозволяє глибше розуміти себе; 3) *інтеграція з іншими напрямками* – арткоучинг поєднує елементи освіти, менеджменту, психології та інших сфер; 4) *націленість на майбутнє* – фокус на розвитку потенціалу та досягненні довгострокових цілей.

Арткоучинг як такий передбачає поетапність, а саме:

1. *Постановка мети* – чітке визначення того, що студент прагне досягти, тобто визначення кінцевого результату.

2. *Перевірка реальності* – аналіз наявних умов, обставин і ресурсів, які можуть вплинути на досягнення мети.

3. *Вибудовування шляхів досягнення* – розробка конкретного плану дій і визначення кроків, необхідних для реалізації мети.

4. *Формування плану самопідтримки* – створення стратегій для збереження мотивації та подолання можливих труднощів на шляху до мети.

5. *Дії досягнення* – виконання запланованих кроків, моніторинг результатів і коригування стратегії при потребі для досягнення кінцевого результату (Кузан, Гордієнко, 2019).

У процесі коучингу вирішуються такі завдання:

1. *Створення атмосфери активного навчання* – створення освітнього середовища, в якому студенти активно залучені до процесу навчання.

2. *Урахування освітніх потреб і професійних інтересів студентів* – стимулювання пізнавального інтересу та адаптація освітнього процесу до індивідуальних потреб і бажань здобувачів освіти.

3. *Залучення студентів до самореалізації* – сприяння їхньому розвитку через навчально-професійну самореалізацію, підвищення усвідомленості та відповідальності, що дозволяє переходити від зовнішньої допомоги до самодопомоги.

4. *Надання допомоги у виконанні завдань* – підтримка студентів у розширенні світогляду та виконанні навчальних завдань за допомогою спеціальних методів та інструментів арткоучингу.

5. *Сприяння саморефлексії та саморегуляції* – розвиток у студентів здатності до самопізнання, зміцнення впевненості в собі та самоствердження, що дозволяє їм самостійно розв'язувати реальні проблеми.

6. *Спрямовування студента до ціннісних виборів* – допомога в формулюванні завдань і здійсненні ціннісних виборів, а також у пошуку самостійних рішень та альтернативних дій, що сприяє підвищенню особистості ефективності студента.

Підсумовуючи все сказане вище, можна стверджувати, що основним завданням застосування арткоучингу в освітньому процесі є надання допомоги студенту в активізації його внутрішніх ресурсів, розкритті творчого потенціалу та розвитку мотивації для досягнення конкретних цілей, використовуючи різноманітні види мистецтва. При цьому нам імпонує метафора арткоучингу,

яку наводить у навчальному посібнику О. Тараріна: «Людина – це не порожня ємність, яку потрібно наповнювати, а зерно, що вже містить у собі всі можливості для того, щоб стати величним деревом. Потрібні лише сприятливі умови, підтримка і натхнення, щоб цей потенціал розкрився» (Тараріна, 2017). Ця метафора вповні відображає сутність арткоучингу як процесу, спрямованого на розкриття внутрішнього потенціалу особистості через надання підтримки та створення умов для самовираження та розвитку.

Моделювання процесу впровадження арткоучингу в систему навчання артпедагогіки ґрунтується на теоретичних і практичних розробках з різних наукових напрямів: мистецтва, педагогіки, психології та фізіології. Вони дають змогу ефективно поєднувати теоретичні основи та практичні інструменти для інтеграції арткоучингових технік в освітній процес. Коротко схарактеризуємо теоретичні конструкти, на основі яких здійснюється інтеграція арткоучингових технік:

1. *Мистецтво* – теоретичні основи мистецької діяльності, що включають у себе техніки самовираження та творчого розвитку особистості. Арткоучинг використовує мистецькі методи для стимулювання саморефлексії та розвитку емоційного інтелекту.

2. *Педагогіка* – знання про принципи та методи навчання і виховання, що дозволяють створити сприятливе середовище для розвитку студента. Педагогічні теоретичні конструкти допомагають впроваджувати арткоучингові техніки в процес навчання, орієнтуючи їх на розвиток самостійності та відповідальності.

3. *Психологія* – теоретичні моделі психологічних процесів, що дають можливість розуміти внутрішні механізми особистісного розвитку, емоційного сприйняття та поведінки. Психологічні основи допомагають створювати техніки арткоучингу, які працюють із внутрішніми бар'єрами, страхами та самооцінкою студентів.

4. *Фізіологія* – розуміння фізичних процесів, які відбуваються в організмі під час творчої діяльності та емоційного вираження. Це дозволяє враховувати фізичний аспект арткоучингу, зокрема через інтеграцію тілесних практик, релаксаційних технік і арттерапії.

До першого конструкту теоретичної концепції арткоучингу можна віднести використання візуальних і вербальних метафор, які є потужними інструментами арткоучингу. Метафоричні асоціативні карти (МАК) – один із найбільш популярних інструментів у цій практиці. Вони уможливають занурення у процес цілепокладання та планування, а також допомагають виявляти перешкоди, вторинні вигоди, копінг-стратегії та ресурси. МАК активують уяву і емоційний відгук, що дозволяє студентам по-новому подивитися на свої проблеми, знайти нестандартні рішення і шляхи для подолання труднощів. Використання візуальних і вербальних метафор також сприяє розвитку саморефлексії, глибшому розумінню власних мотивацій і бажань, а також дає можливість для осмислення та прийняття важливих рішень на шляху до самореалізації.

В основу другої теоретичної концепції арткоучингу лягли наукові праці Б. Едвардса (B. Edwards), засновані на дослідженнях американського невролога і лауреата Нобелівської премії Р. Сперрі (Roger Wolcott Sperry), який довів, що права та ліва півкулі мозку працюють автономно та відповідають за різні види діяльності. Учений виявив, що головний мозок має «функціональну спеціалізацію»: ліва півкуля відповідає за логіку, мовлення, математичні обчислення, письмо та аналітичні дії, тоді як права півкуля відповідає за сприйняття, образне мислення, уяву та інтуїцію. Коли активується права півкуля та відбувається гармонізація її роботи з лівою півкулею, це призводить до унікальних результатів: продуктивність роботи мозку збільшується в п'ять разів, зростає швидкість прийняття рішень, активується режим натхнення та осяяння, з'являється внутрішній спокій і гармонія, що позитивно впливає на всі сфери діяльності (Силко, 2018).

Особливу роль у навчанні відіграє права півкуля, оскільки вона відповідає за творчі процеси, інтуїцію та просторове мислення. Вона, зокрема, є ключовою для розвитку просторових уявлень, що є важливою складовою засвоєння професійних навичок, особливо у підготовці вчителів технологій. Розвиток просторових уявлень, своєю чергою, сприяє кращому розумінню та ефективному застосуванню технологічних процесів, що є важливим елементом у навчанні майбутніх педагогічних працівників.

В основу третьої теоретичної концепції арткоучингу лягла розробка психологів Д. Люфта (D. Lyuft) та Г. Інґхема (H. Inkhhem), а назва «вікно Джохарі» походить від їхніх імен. «Вікно Джохарі» – це модель самопізнання, яка є ефективним способом роботи над собою. Вона допомагає людині виявити свої приховані якості, а також визначити сильні та слабкі сторони своєї особистості. Концепція базується на ідеї, що всі якості людини можуть бути як відомі їй самій, так і невідомі, так само, як і можуть бути відомі або невідомі тим, хто її оточує (Олійник, 2019).

Для прикладу наведемо арткоучингові техніки роботи зі студентами, які можуть бути застосовані під час проведення практичних робіт із навчальної дисципліни «Артпедагогіка». Ці техніки ґрунтуються на раніше описаних теоретичних концепціях і охоплюють такі елементи:

1. *Метафоричні асоціативні карти (МАК)* – техніка, яка допомагає студентам зануритись у процес цілепокладання, виявлення перешкод і ресурсів. Вона активує уяву і емоційний відгук, сприяючи глибшому розумінню особистих мотивацій та бажань, що є важливим для розвитку саморефлексії. При організації арткоучингових технік на основі МАК нами був використаний сервіс «Ekartka» для роботи з МАК в онлайн режимі. Цей сервіс є зручним у користуванні та надає доступ до десятків різних колод МАК, що дозволяє працювати з різними тематичними аспектами самопізнання та розвитку особистості.

2. *Техніка «Вікно Джохарі»* як потужний інструмент для самопізнання та розвитку особистості допомагає студентам краще зрозуміти свої внутрішні якості, взаємодіючи з оточенням й отримуючи зворотний зв'язок від інших. Під час роботи з цією технікою студенти створюють своє «вікно» з чотирма зонами: відомі й невідомі якості для себе та інших. У першій зоні знаходяться ті риси, які відомі як самій особистості, так і іншим, у другій – те, що відоме лише іншими, у третій – лише самій особистості, і в четвертій – те, що невідомо ні самій людині, ні її оточенню.

Використання «Вікна Джохарі» дає студентам змогу проаналізувати свої сильні та слабкі сторони, а також розглянути, як ці риси сприймаються оточуючими. Важливою частиною цієї техніки є обговорення з іншими учасниками, що виявляє невідомі аспекти власної особистості, які, можливо, залишались непоміченими. Це також допомагає студентам прийняти зворотний зв'язок, що є важливим етапом особистісного розвитку.

У результаті студенти отримують чітке уявлення про те, які якості їм слід розвивати або змінювати. Цей процес активує механізм саморефлексії, що є необхідним для подальшого особистісного та професійного зростання. Збільшення «зони відомого» в «Вікні Джохарі» сприяє більшій відкритості та прозорості в стосунках з іншими людьми, що, своєю чергою, підвищує ефективність взаємодії та розвитку в освітньому процесі.

3. *Малювання та образне мислення* є потужними творчими методами, які сприяють глибокому вираженню внутрішніх станів та емоцій. Цей процес дозволяє студентам вийти за межі раціонального мислення та звернутися до неусвідомлених емоційних і психічних процесів, що часто не можуть бути виражені словами. Через малювання студенти отримують можливість перенести свої внутрішні переживання, почуття та думки на папір, що допомагає їм краще зрозуміти свої емоції та пережити ситуації.

Цей творчий процес активно залучає праву півкулю мозку, яка відповідає за образне мислення, інтуїцію, уяву та творчі здібності. Активізуючи праву півкулю, студенти не лише розвивають свої емоційні та творчі здібності, а й полегшують доступ до свідомості несвідомих процесів, що сприяє глибшому самопізнанню. Це дає можливість їм краще усвідомлювати власні внутрішні конфлікти, переживання, що може бути складно зробити через традиційні вербальні методи.

Малювання як метод арткоучингу сприяє тому, що студенти легко входять у контакт зі своїми емоціями та почуттями, візуально виявляють те, що раніше могло бути непомітним або неусвідомленим. Це сприяє розвитку просторового мислення, оскільки малювання потребує орієнтації в просторі, розуміння форм, композицій та пропорцій. Такі навички особливо корисні для студентів, які вивчають технології, оскільки вони сприяють кращому розумінню процесів створення об'єктів, конструкцій і просторових рішень. Крім того, малювання допомагає студентам знімати стрес і зберігати емоційну рівновагу, оскільки цей процес є медитативним і заспокоює

розум. Це дає можливість уникнути емоційної напруги, відновити внутрішній спокій і гармонію, що є важливим аспектом для подальшого навчання та розвитку. На такому занятті студенти не лише розвивають творчі здібності, а й набувають цінних навичок саморефлексії, які можуть використовувати як у повсякденному житті, так і професійній діяльності.

4. *Інтерактивні вправи для розвитку мотивації* є важливим інструментом, що допомагає студентам не лише визначити свої цілі, а й розробити стратегії для їх досягнення. Ці вправи активно залучають студентів до процесу саморефлексії та планування, що стимулює їх внутрішню мотивацію та сприяє глибшому усвідомленню своїх сильних і слабких сторін.

Однією з основних складових таких вправ є написання індивідуальних планів розвитку, що допомагає студентам чітко сформулювати свої короткострокові та довгострокові цілі, а також зрозуміти, які конкретні кроки їм слід зробити для їх досягнення. Такий підхід створює конкретну дорожню карту, що допомагає студентам не відчувати себе загубленими в процесі навчання чи саморозвитку. Кожен крок у плані розвитку супроводжується чітким розумінням того, які ресурси необхідні для виконання завдань і які можливі труднощі можуть виникнути на шляху.

Аналіз обставин є наступним важливим етапом у розвитку мотивації. Студенти повинні вміти розпізнавати внутрішні та зовнішні фактори, які можуть вплинути на їхнє навчання і досягнення цілей. Це передбачає виявлення можливих перешкод, таких, як брак часу, низька мотивація або недостатня підтримка оточення, а також розуміння того, як ці перешкоди можна подолати. Для цього студенти навчаються використовувати різні стратегії, зокрема позитивне мислення, тайм-менеджмент, пошук підтримки у колег чи викладачів.

Пошук оптимальних рішень для подолання перешкод – це ще один важливий аспект інтерактивних вправ, який навчає студентів ставити конкретні запитання, шукати альтернативні варіанти розв'язання проблем і вибирати найкращі стратегії для досягнення цілей. Студенти також вчаться адаптуватися до змінних умов, що виникають на їхньому шляху, і коригувати плани у відповідь на нові виклики.

Отже, інтерактивні вправи для розвитку мотивації сприяють формуванню важливих навичок самоуправління, самодисципліни й особистої відповідальності. Вони стимулюють студентів до активної участі в процесі навчання, допомагають зберігати фокус на своїх цілях та досягненнях і забезпечують підтримку в складних ситуаціях, що є особливо важливим для успішної професійної діяльності в майбутньому.

5. *Рольові ігри та симуляції* є надзвичайно ефективними методами навчання, які активно використовуються в процесі професійної підготовки студентів. Вони дозволяють створити реальні або вигадані ситуації, у яких студенти можуть практично застосовувати набуті знання, навички і стратегії для розв'язання реальних або потенційних проблем, що виникають у професійному середовищі. Ці методи є незамінними для розвитку таких професійних якостей, як планування, організація часу, ефективне розв'язання проблем і комунікація.

Однією з головних переваг рольових ігор та симуляцій є те, що вони створюють умови для реалістичних ситуацій, де студенти можуть не лише вивчати теорію, а й на практиці застосовувати набуті знання. У процесі таких вправ студенти беруть на себе різні ролі – від вчителів до учнів, або від керівників до підлеглих – що дає їм можливість розвивати гнучкість у прийнятті рішень, покращувати комунікаційні навички та вчитися ефективно працювати в команді. Вони навчаються аналізувати ситуацію з різних позицій, оцінювати можливі наслідки своїх рішень та працювати в умовах обмеженого часу.

Рольові ігри стимулюють активну взаємодію студентів, що сприяє розвитку критичного мислення і здатності до швидкого реагування на зміни в умовах ситуації. У таких іграх студенти не лише діють згідно з певними правилами, а й активно взаємодіють із іншими учасниками, що дозволяє навчитися адаптувати свою стратегію залежно від поведінки колег чи змін у ситуації.

Однією з найбільших переваг симуляцій є їх здатність створювати умови для помилок без реальних наслідків, що дає змогу студентам пробувати різні підходи до розв'язання проблем, оцінювати їхні результати і вчитися на власних помилках. Такі вправи формують у студентів

впевненість у власних силах, дозволяючи їм спробувати різні стратегії та стосунки в умовах, наближених до реальних. Це дозволяє студентам відчувати себе більш підготовленими до реальних викликів у їхній майбутній професійній діяльності.

Важливою складовою ролювих ігор і симуляцій є їх адаптивність до різних контекстів і специфіки педагогічної професії. Наприклад, у підготовці майбутніх учителів технологій ролюві ігри можуть бути спрямовані на навчання плануванню уроків, організації освітнього процесу чи ефективному використанню матеріально-технічних ресурсів. Студенти можуть розігрувати різні сценарії, пов'язані з навчанням і взаємодією з учнями, що дає їм можливість на практиці спробувати себе в ролі вчителя, оцінити свої сильні сторони та зони для вдосконалення. Завдяки цим методам студенти отримують можливість удосконалити навички, які будуть їм необхідні у реальній професійній діяльності, а також розвинути вміння приймати рішення в умовах невизначеності та швидких змін. Це створює впевненість у власних силах, формує критичне мислення, покращує командну роботу та здатність до ефективної комунікації, що є важливими компонентами успіху у педагогічній професії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Головною метою впровадження арт-коучингу в освітній процес є підтримка майбутнього вчителя технологій у розвитку його внутрішніх ресурсів, розкритті творчого потенціалу та мотивації до досягнення конкретних цілей за допомогою різноманітних видів мистецтва. Тож арткоучинг є перспективним напрямом педагогічної діяльності, який дозволяє підняти взаємини між викладачем і студентом на новий якісний рівень. Використання арткоучингових методик сприяє активному, інноваційному та креативному навчанню майбутніх учителів технологій, що своєю чергою підтримує їх особистісне зростання та допомагає успішно адаптуватися в умовах сучасного світу та майбутньої професійної діяльності.

Використані джерела

- Алексінцева, Т. В. (2019). *Формування готовності майбутнього викладача початкових мистецьких навчальних закладів до застосування засобів артпедагогіки у професійній діяльності*: дисертація кандидата педагогічних наук. Луцьк.
- Горук, Н. М. (2015). Коучинг як ефективна технологія формування самоосвітньої компетентності студентів. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 11(1), 99–104.
- Кузан, Г. С., Гордієнко, Н. В. (2019). Освітній коучинг як інноваційна технологія професійної підготовки фахівців соціальної та соціально-педагогічної сфери у вищій школі. *Молодь і ринок*, 3, 81–85.
- Нежинська, О. О., Тименко, В. М. (2017). *Основи коучингу: навчальний посібник*. Київ; Харків: ТОВ «ДІСА ПЛЮС».
- Олійник, І. В. (2019). Використання коучинг-технології у процесі формування дослідницької компетентності у майбутніх докторів філософії в умовах аспірантури. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки, 1 (17), 158–167.
- Романова, С. М. (2010). Коучінг як нова технологія в професійній освіті. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*, 3, 83–83.
- Силко, Р. М., Силко, Є. М. (2018). Розвиток творчого потенціалу майбутніх педагогів-художників за допомогою методу прямопівкульного малювання у процесі художньої підготовки. *Молодий вчений*, 2.1 (54.1), 128–131.
- Слав'юк, Р. А., Тоцька, О. Л. (2021). Верифікація принципу Парето для доходів від наукової діяльності закладів вищої освіти України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*, 21 (49). С. 100–108.
- Тараріна, О. В. (2017). *Арт-коучинг. Техніки простих рішень*. Дрогобич: Коло.
- Ekartka: сервіс для роботи з МАК онлайн. (б. д.). <https://ekartka.com.ua/>
- Thorpe, S., Clifford, J. (2003). *Coaching Handbook: An Action Kit for Trainers and Managers*. London: Cogan Page.
- Whitworth, L., Kimsey-House, H., Sandahl P. (2007). *Co-Active Coaching: newskills for coaching people toward success in work and life*. CA: Davis black publishing.

Referens

- Aleksintseva, T. V. (2019). *Formuvannya hotovnosti maibutnoho vykladacha pochatkovykh mystetskykh navchalnykh zakladiv do zastosuvannya zasobiv artpedahohiky u profesiinii diialnosti: dysertatsiia kandydata pedahohichnykh nauk*. Luts'k. (in Ukrainian).
- Ekartka: servic dlia roboty z MAK onlain. <https://ekartka.com.ua/> (in Ukrainian).
- Horuk, N. M. (2015). Kouchynh yak efektyvna tekhnolohiia formuvannya samoosvit-noi kompetentnosti studentiv. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 11(1), 99–104. (in Ukrainian).
- Kuzan, H. S., Hordiienko, N. V. (2019). Osvitnii kouchynh yak innovatsiina tekhnolohiia profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv sotsialnoi ta sotsialno-pedahohichnoi sfery u vyshchii shkoli. *Molod i rynok*, 3, 81–85. (in Ukrainian).
- Nezhynska, O. O., Tymenko, V. M. (2017). *Osnovy kouchynhu: navchalnyi posibnyk*. Kyiv; Kharkiv : TOV «DISA PLLuS». (in Ukrainian).
- Oliinyk, I. V. (2019). Vykorystannia kouchynh-tekhnolohii u protsesi formuvannya doslidnytskoi kompetentnosti u maibutnikh doktoriv filosofii v umovakh aspirantury. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriia «Pedahohika i psykholohiia»*. Pedahohichni nauky, 1 (17). S. 158–167. (in Ukrainian).
- Romanova, S.M. (2010). Kouchinh yak nova tekhnolohiia v profesiinii osviti. *Visnyk Natsionalnoho aviatyinoho universytetu. Seriia: Pedahohika. Psykholohiia*, 3, 83–83. (in Ukrainian).
- Slaviuk, R. A., Totska, O. L. (2021). Veryfikatsiia pryntsyphu Pareto dlia dokhodiv vid naukovo diialnosti zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*, 21 (49), 100–108. (in Ukrainian).
- Sylko, R. M., Sylko, Ye. M. (2018). Rozvytok tvorchoho potentsialu maibutnikh pedahohiv-khudozhnykiv za dopomohoiu metodu priamopivkulnoho maliuvannia u protsesi khudozhnoi pidhotovky. *Molodyi vchenyi*, 2.1 (54.1), 128–131. (in Ukrainian).
- Tararina, O. V. (2017). Art-kouchynh. Tekhniki prostykh reshen. Drohobych: Kolo. (in Ukrainian).
- Thorpe, S., Clifford, J. (2003). *Coaching Handbook: An Action Kit for Trainers and Managers*. London : Cogan Page. (in English).
- Whitworth, L., Kimsey-House, H., Sandahl P. (2007). *Co-Active Coaching: newskills for coaching people toward success in work and life*. CA: Davis black publishing. (in English).
- Leonid Orshanskyi, *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Technological and Vocational Education, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University*
Research interests: *methodology of technological education; theory and practice of artistic and labour training of technology teachers; organisation of the educational process in pedagogical institutions of higher education*
- Oleksandr Luzgynov, *PhD student at the Department of Technological and Vocational Education, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University*
Research interests: *theory and practice of professional training of technology teachers; art pedagogy; art therapy technologies*

USING ART-TEACHING TECHNIQUES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TECHNOLOGY TEACHERS

Abstract. The article deals with theoretical and practical aspects of using art-teaching techniques in the process of professional training of future technology teachers. Particular attention is paid to defining the essence of art-coaching as an innovative pedagogical technology that actively promotes the development of creative thinking, reflective skills, emotional intelligence and personal growth of students. Art-coaching in the context of pedagogical training is an important tool for developing the ability of pupils and students to make decisions independently, think critically and adapt to changing conditions. The article also covers methodological approaches to the development of art-coaching methods that combine elements of art therapy, coaching strategies and pedagogical modelling. The importance of synthesising these approaches to ensure the comprehensive development of students is

revealed, in particular, in the context of training future technology teachers, for whom these skills are essential for effective learning and adaptation to the modern requirements of pedagogical practice.

The authors present their practical experience of using art-teaching techniques in teaching pedagogical disciplines, in particular within the course 'Art Pedagogy'. The authors analyse the effectiveness of these techniques, describe the main techniques that can be used in the learning process, and point out their impact on student development. In addition, the article outlines the prospects for further implementation of art-teaching in the educational process, which can help to further improve the professional training and development of pedagogical competencies of future teachers. As an example, the article presents specific art-teaching techniques that can be used in practical work in the discipline of Art Pedagogy. They contribute to a deeper understanding of students' strengths and weaknesses, the development of their creative potential, as well as the ability to plan and implement learning tasks in the context of a real educational process.

Keywords: art-teaching, art-teaching techniques, professional training, future technology teachers, innovative pedagogical technology.